

РУЛЕТКА

I

Тендітність людини полягає в тому, що вона ніколи не знає свого майбутнього. Закриваючи очі, ми не знаємо, чи побачимо сонце знову, чи зможемо вдихнути ще раз свіже повітря. Можливо, саме це й робить життя таким азартним.

Ранковий туман на вулицях поволі танув під першими сонячними променями. Десь у лабіринтах мощених каменем провулків лунала швидка говірка рибалок, що час від часу зривалася на безглузду лайку. З-за повороту з'явилися п'ятеро чоловіків: четверо несли велику змотану сітку, а п'ятий — невисокий на зріст — біг за ними, підтанцьовуючи й бурчачи щось собі під ніс. Раз по раз він ненароком наступав на довгий мотузок, що тягнувся позаду, і кожного разу попереду зливались на нього сердиті вигуки.

Щойно рибалки звернули до сходів, що вели на пристань, вулиця раптом спорожніла.

У тісних кварталах завис легкий запах морської солі та старого, вигрітого на сонці дерева. Поволі почали відчинятися вікна, і до асорті ароматів додався тонкий присмак кави. Поки туристи ще солодко спали після бурхливої ночі, старе місто вже жило своїм буденним ритмом. Заскрипіли двері кав'ярень і сувенірних крамничок.

Скоро на сонці заяскріли десятки магнітів і листівок: із зображеннями маяка, пляжів і білосніжних будиночків із червоним череп'яним дахом. Великі літери на листівках свідчили: «*Sesimbra*».

Кожне місто, особливо тут — на західному краю Європи, має свої традиції, свої таємниці та свої нерозказані історії. Так і в Сезімбрі — невеликому містечку, названому на честь перших племен-поселенців *Cempsos*, — є свої секрети, про які не знають навіть місцеві.

Там, де великий поет Еса де Кейрош стикається з високими стінами *Igreja de São Tiago*, у самому серці старого міста, стоять нічим не примітні дерев'яні двері з номером «6» над ними. Поруч — ржава поштова скринька. Ще більшої буденності додає облуплена біла фарба та незграбний поріг, який здається косим, хоча насправді це вулиця біжить униз.

Удень двері залишаються нерухомими. Та щойно проб'єсьома — внизу з'являється похилий силует. Він рішуче спирається на палицю й поволі піднімається вгору, до дверей.

Зупинившись, старий притулився до стіни, засунув суху руку в кишеню й несподівано швидко дістав маленький латунний ключ. За мить він повернув його в замок, і двері зі скрипом, схожим на зітхання, прочинилися всередину.

Усередині старої таверни відчувалась прохолода й, на диво, свіжість. Простір був невеликий: праворуч — кілька охайних довгих столів із лавками, а зліва від дверей — довгий прилавок.

На полицях за ним у темряві поблискували знайомі етикетки: трохи припалені часом, але ще впевнено горді. «*Macallan 18*», «*Martell Cordon Bleu*» та патріотична «*Barca Velha*» світилися в півтіні, мов спогади про братські вечори.

— Вечір добрий! — як завжди, першим прийшов армадор.

Було йому років зо п'ятдесят, та енергії мав більше, ніж дехто у двадцять.

— Це ти, Мануел?

— А хто ж іще? Хлопці поки дійдуть... Ти ж знаєш — повзуть, як черепаха з похмілля. Та й стемніє, не встигнеш оглянутись.

— Як завжди північного? Чи, може, наважишся спробувати щось інше?

— Що? Окрім винограду, мою душу нічого звеселити не здатне... А пиво в тебе — жахливе, Бароне.

Старий піднявся з-під прилавка й дістав пляшку. Вигляд у неї був серйозний — дорога, важка, з глибоким блиском скла. Мануел аж здригнувся.

— Оце? Та я й на свято ніколи такого не пив!

— Кажуть, *Barca Velha* не тільки душу веселить, а й омолоджує серце... Нехай буде за мій рахунок. І так уже довго стоїть тут — боюсь, зіпсується.

Барон, як прозвали його всі в Сезімбрі, хоч і видавав себе за бідняка, таким не був. Ще за часів Салазара ганяв човнами контрабанду з Гібралтару й Африки. Говорили, що тягав тютюн та спиртне, знав потрібних митників і зумів на тому зібрати добрі гроші. А після 25 квітня, коли поліція стала шукати таких, як він, Барон з'явився тут.

Чесно кажучи, про нього мало хто щось знав напевно. Але всі поважали в ньому строгість і... іноді — щедрість.

Та пляшка *Barca Velha*, що стояла зараз перед Мануелом, коштувала, як два місяці праці армадора. Барон сьогодні був щедрим.

Таверна обходила без вивіски — ті, хто мав прийти, знали дорогу. Різні за виглядом, мов з інших історій, але всіх єднало одне: легкий азарт у зморених очах. Той, що не потребує слів.

З кожною хвилиною в залі нарастив гомін. Із різних боків доносились події дня: молоді хлопці перевернули човен,

витаючи здоровезну тріску; Дона Марія посварила із чоловіком і вигнала його з хати — бідолаха тинявся під вікнами аж до вечора; помер Падре Родріго; а ще, що один комерсант продав свій будинок і мав на годині навідатися до старої таверни.

— Гей, Бароне! Маю для тебе подарунок! — вигукнув невисокий чоловік у кутку зали. — Поповнювати азартний дім треба, а то наші бідні сирітки вже й так не мають, що ставити.

— Що ж тобі сталося?

— Пам'ятаєш того шведа, що поставив на рулетку й програв усе? Так от, сьогодні я ще двох знайшов. Казали, що хочуть «відірватися», — а насправді просто шукали, з ким зіграти в удачу... — Барон легко усміхнувся й кивнув.

Таємниця таверни ховалася не в господареві, не в пляшках зі старовинними етикетками, не в темному дереві прилавка й навіть не в постійних відвідувачах. Справжня таємниця була в невеликому льосі, у дальньому лівому кутку зали. Про нього не говорили вголос. Але кожен, хто заходив сюди не вперше, хоч раз відчував, що десь там, під підлогою, світ обертається трохи швидше, ніж зверху.

II

Учора ввечері місто почало наповнюватися туристами. Молоді пари безтурботно прогулювалися тьмяно освітленими вуличками Сезімбри, а за дверима під номером «6» продовжувало вирувати інше життя.

Це було не високе товариство, а прості люди: рибалки, теслі, черепичники. Всі рівні у своїй бідності — і всіх їх, мов сиріток, не залишало одне бажання: виграти. Виграти раз і назавжди. Щоб більше не працювати.

А хто справді хотів випробувати удачу, той рано чи пізно натрапляв на ті самі двері з номером «6».

Десь по десятій з'явився Йоким — веселий і радісний.